

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Interesantă”, „Foaia de glume”, „Bobirnaci” și broșurile „Spicuri Economice”, pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: anual 6 cor. la an „Lib.” cu „Foaia Int.” pt. economi 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

o o o

Apare în fiecare JOI.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă inserțiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.
— Manuscriptele nu să dau înapoi. —

Principii Români la Petersburg.

Și-au prelungit rămnerea în Rusia încă c'o săptămână.

Planul dintru început fusese, că Principii României rămân la Petersburg, la curtea Țarului, numai o săptămână. În 3 April însă a venit știrea telegrafică din capitala Țarilor, că Principii români și-au schimbat hotărîrea și vor rămînea ca oaspeți ai puternicului împărat al tuturor Rușilor, încă o săptămână!

Se vor înapoia la București numai în săptămîna sfintelor Paști, avînd a petrece Paștile la Sinaita.

Carol, decorat de Țar cu cea mai înaltă medalie.

Țarul a decorat pe Principele Carol cu cea mai înaltă medalie ce se dă de către împăratul Rușilor, cu medalia „Sfîntului Andrei”. Se oglîndește și în această dăruire de medalie, prețul mare pe care îl pune Țarul pe Principele român și pe legăturile plănuite între Casa lui și Casa domnitoare română.

— Șirul de sărbări și parăzi de Curte, date în onoarea prețușilor oaspeți, s'au ținut lanț: într'o zi Țarul, încungiurat de curtenii și generalii sei, a ținut o revistă asupra trupelor din Petersburg, cărora, la câteva regimente, le a dăruit steaguri nouă. Minunata paradă militară s'a ținut în fața Principilor români. Apoi audițiuni muzicale, reprezentății de gală, și o producție a zburătorilor militari ruși, cu mașini alese, printre cari și cea alui Sykorsky, care a dus 12 călători de-odată cu sine pe mașină!

Familia Țarului în Crimeea.

O telegramă de Duminecă, 5 April n., vestea din Petersburg:

Familia Țarului pleacă Marți (în săptămîna de față) în Crimeea. După cit se știe aici (în Petersburg). Logodna Marei Ducese Olga cu Principele Carol, care va avea loc mine, (Luni, 6 April n.) va fi vestită oficios în ziua plecării familiei împărătești spre Crimeea.

Principii români mai rămîn câteva zile în Petersburg în palatul Wladimir, în care locuște sora Principesei Maria a României.

Principii români vor trece spre casă prin Basarabia.

Din Iași să trimită știrea, că în întreaga Basarabie e lăștit zvonul, că Principii români, la întoarcerea lor spre casă, vor trece prin Basarabia, prin scumpul pămînt românesc, aflător încă sub stăpînirea rusească.

Dacă coborînd cu trenul la Bender (oraș de hotar între Basarabia și Rusia veche), vor veni de aci la Galați, — atunci Principii români trec cale lungă prin Basarabia, prin comitatele Bender și Ismail, și, așa se scrie, locuitorii satelor românești din aceste părți, se pregătesc a face o prea frumoasă primire și arătare de dragoste Principilor români, a căror apropiere de Rusia, le aduse deja și lor o ușurare de soarte, începutul libertății care poate urma să fie în curînd deplină!

Ajute-le Dumnezeu!

Cîntăreți din Iași, la Chișinău, în Basarabia.

În vreme ce până bine de curînd, în Basarabia abia putea trece ca de sămînță cite-o gazetă ori carte românească, — mai nou se dă voe Românilor a și desvîli suflitele în dragă voe și a se pregăti pentru viața lor națională liberă.

Un semn de acest fel e și faptul, că corul dela biserica Metropolitană din Iași, a fost poștit să meargă de sfintele Paști în orașul Chișinău din Basarabia, să cînte în biserica de acolo, dînd în afară de slujba dzeiască, și un concert

Schimbare politică?

Un mare ziar rusesc spune, că Principele de coroană Ferdinand al României, în o convorbire a sa cu conducătorii politici mari rușești, ar fi spus, că el e pentru o mare alianță (tovărășie de arme) a statelor din Balcani, în care alianță să fie cuprinsă și România.

Adecă: Serbia, Grecia, Muntenegru și România.

Ar fi acesta un glas al viitorului, care cam poate fi crezut.

VIITORUL MAGHIARIMEI...

Zvonurile ce nu mai iau sfîrșit, că în jurul împărăției Austroungare s'ar coace planuri de a fi atacată și zdrobită această alcătuire de stat, — începe a face serioase dureri de cap și unora altora din politici și scriitorii maghiari, cari nu-și mai pot ascunde neliniștea de care sunt cuprinși. Dintre multele voci de acest fel, lăsăm să urmeze azi două, a unor două foi de frunte ungurești. Cetitorii noștri vor găsi de sigur o rară plăcere în citirea acestor articli de ziare maghiare.

Mai zilele trecute un fruntaș al ziarului „Magyarország”, dl Buza Barna, scria sub titlul „Viitorul Maghiarimei”, următoarele în fruntea foii sale:

Căzut pe gînduri, privesc uneori mapa Ungariei. Figura asta în jumătate cerc, plăcută, obicinuită, forma de cismă ieșită 'n afară, a țărîmii de mare, linia vinată a Savei, a Dunărei, și cununa brună a Carpaților...

E aceasta o bucată de pămînt așa de frumoasă, una! Și așa ne-am deprins cu aceea, ca tot așa s'o vedem. Adevărat să fie aceea, ce se vorbește cu glas tot mai tare, în largul lumii, că aceste hotare vechi, nici nu mai sunt așa de tari, nici nu s mai mult așa de sigure? Adevărat să fie că în țări vecine să trag deja linii nouă de hotare pe mapa asta? Și aceste hotare nouă, vor putea ele birui odată pe cele vechi, pe cele de o mie de ani?

Pot oare învinge năzuințele de dărăburire a dușmanilor din lăuntru și din afară?

Avea-vor oamenii putere a sfirtica aceea, ce însăși natura a voit ca una să fie, și a împreună o într'una prin o frumoasă cunună de munți? Ca un braț ce cuprinde, așa o cuprind această țară lanțul de munți ai Carpaților, în Răsărit și Miază-Noapte. Fi va destul de tare acest braț de granit, ca să țină la olaltă acel pămînt împrejmuit de jur împrejur, pe care așa de mult ar dori unii să-l sfășie în bucăți?

În o mie de ani, de cite ori a fost dărăburit. Iară s'a făcut una, totdeauna. Acea o mie trecută de ani, avea-va putere și în mîia cea nouă de ani? Istoria și tradiția unei mii de ani, mai avea-va ea putere asupra alor atîtea voințe ce trag în toate părțile?

Nu pot crede că se ajung schimbarea acestei mape, sfășierea obicinuitelor hotare. Întreagă simțirea

mea se revoltă cu pulerea desnejdurii, în contra acestui gînd grozav!

Dumnezeule! Dar oare nu tot așa și-or fi privit Turcii numai nainte cu cîți-va ani, mapa țării lor din Europa? Simțit'au ei, că liniile de hotar ale acestei mape se clatină, încep a se mișca, a lăneca în lături? Simțit'au ei, că aceea ce e pe mapă, e numai o închipuire, o înșelăciune de sine, pe care viața trăită (realitatea) o va șterge nu peste mult cu mîndă aspră, nemilostivă? Simțit'au ei că numai hotarele mai sunt desemnate (linii trase pe mapă), dar în națiunea lor nu mai e putere, care să le apere așa cum se cade?!

Dar oare noi (Ungurii) aveam vom putea destulă, voință, hotărîre, pentru apărare, dacă într'adevăr vor sări asupra noastră atacurile ce ne amenință, din afară, din lăuntru, din toate părțile?

Ce bine poate cădea altor națiuni a privi în viitorul lor! Nu numai celor mari: Englezilor, Nemților. Ci și celor mici: Bulgarilor, Sirbilor, Grecilor. (Românilor nu l lasă pe patriot, inima să zică! Red. Lib.). Căci făgăduința însuflătoare de încredere a desvoltării a înălțării, a măririi naționale tot în creștere, strălucește spre ele (spre aceste popoare) din acel viitor!

Pentru Ungur înse e o grijă și o groază a privi în viitor! Noi (Ungurii) vedem acolo numai primejdii, spaime amenințătoare, lupte grele și mari, de viață!

Avea vom putere a purta biruitori aceste lupte! Căci astăzi vîd numai decădere (scapătare) tristă, slabiciune înspăimîntătoare.

— Și așa mai departe ziarul maghiar cîntă o prea interesantă ieremiadă viitorului maghiarimei.

Iar un alt mare ziar maghiar, „Pesti Hirlap” aduce un interesant articol în fruntea unui număr al seu din săptămîna trecută, din privilegiul călătoriei Principilor români la Petersburg.

Dăm și acest articol în traducere, fiind din nainte siguri că va fi citit

cu interes și plăcere de cetitorii noștri. Acei cari știu jocul de „șah”, joc ce închipue un isteț și strașnic războiu, cu rege, regină, cu stafeți „fugari”, turnuri de apărare (zise și tunuri), cu cai și cu soldați de rind ziși „proști”, — aceia vor avea o plăcere cetind articolul lui „Pești Hirlap” și asemănările ce le face el între jocul politic al Împărăției noastre și jocul de șah. Iată articolul:

„Blamaj”.

Limba ungurească în simplitatea ei naivă, nu are cuvinte pentru multe lucruri rușinoase. Și petrele de hotar ale stăpînirii tirane de azi, le semnează cuvinte streine: panama, brutalitate, blamaj. (Panama înseamnă: umblare necinstită cu averea de obște; brutalitate: puterea pumnului și a baionetei; blamaj: cînd te faci de risul lumii, ieșindu-ți lucrurile chiar pe dos de cum tu le-ai plănuțit...) Din aceste trei arătătoare, azi cel din urmă e la rînd, și încă nici nu e vorbă de un blamaj așa între noi în țară, ci de unul de răsună peste toată lumea, și pe care Împărăția (monarchia) noastră îl poate mulțumi tovarășiei Berchtold — Tisza — Czernin.

Pretutindeni e mare plîngere, că plăcerea pentru operete (comedii în cari felurite figuri sunt făcute de ris, înaintea privitorilor la teatru) e în scădere. Asta e greșit. Diplomația noastră trimite pe scena lumii figuri de operete de rangul întâi. Lumei mari europene noi îi facem într'adevăr haz, numai că noi.

Doar' un necaz e: că ea rîde tot pe socoteala noastră!

Mapa întinsă a Europei, e aceea scenă (bină) internațională, pe care se joacă „șah” regii și stafeții (fugarii) lor; uneori anumiți miniștri împlinesc rolul „cailor”, și turnurile de apărare a națiunilor, constituțiile lor, sunt pe cari le lovesc și le trînesc mai curînd, dacă așa le vine bine.

Ei bine, această mare tablă de șah, mapa Europei, a fost nu demult desemnată de nou, de către popoarele mici din Balcani, — fără a ne mai întreba și pe noi, numai cu ajutorul Țarului rusesc.

Acum apoi, pentru ca din pricina citorva proști nebăgați în samă, să nu căpătăm „matt” (lovitura hotărîtoare de învingere asupra celui ajuns în „matt”, cu regele prins!), — ca noi Austroungaria, să nu căpătăm „matt”, fugarii noștri diplomați făcură mișcări nouă, și nouă sărituri „cail” noștri. Dar ele fură mișcări cu adevărat boacăne, zmințite, — căci... Rusia împinse înainte pe o viitoare Regină, și, în jocul din Balcani, urmă pentru noi deplinul șah-matt!

Primejdiosul joc ține de mult și deși noi toate le-am pus în joc, l'am pierdut cu totul.

Împăratul Wilhelm a dat poruncă, că alipirea României (cătră noi, cătră Austroungaria și Germania) trebuie să o cîștigăm cu orice preț, după ce celelalte state din Balcani stau în solda (slujba) tainică a Rusiei. Pentru

asta a trimis Berchtold la București de ambasador pe Czernin; pentru asta a început stricătura de Unguri Tisza, pertractările cu Români; pentru asta se duseră până la hotarul dărăburii Ungariei, în acest joc politic hazard.

Și iaca, sfîrșitul îi e: un blamaj rușinos! Țarul Rusiei a aruncat în joc un inel rotund de aur, și asta asigură pe România pentru viitor pe sama triplei înțelegeri (Rusia, Franța, Anglia).

România și-a ținut șleși în toată încordarea din Balcani, politica mînei libere (nelegată de nimenea), și prin această ținută pe două rîzimători, și a atins scopul. Politica mînei libere adică, în cazul de față, atîta a însemnat, cît că, România cite mîni și picioara a avut, pe toate le-a întins în toate părțile, ca să capete cite ceva. Dela Bulgaria a zmulș simplu o bucată bună de pămînt și după aceea și-a întins cele 2 palme spre cerere în două părți: spre tripla înțelegere, dar mai ales spre Rusia, că de aci așteaptă un pic de pămînt din Basarabia, apoi spre tripla alianță și în deosebi spre Monarchia (împărăția) noastră, căci i se rupe inima după Ardeal!... Într'aceea a și dat să se înțeleagă, că zău ea acolo se va alipi, unde va căpăta mai mult!

Berchtold și Tisza s'au lăsat duși pe ghiață de această politică în doi peri, și duseră împărăția noastră în blamajul cel mare, de a nu mai fi putut cîștiga prețința și alianța României, nici prin primejduirea întregității statului ungar! Căci ea (România) se trage totuși spre aliata ei firească, spre Rusia, lucru ce se va vădi în curînd pe față.

Rusia cîștigă jocul din Balcani în chipul cel mai simplu și prețința vecinică a României, aranjînd cu diplomații ei o logodnă politică: O fată a Țarului, Olga Nicolaeвна, va fi dată de soție după fiul Moștenitorului de Tron român, și din acest privilegiu Țarul va da napoi Românilor acea parte de Basarabie locuită de Români, care i-s'a luat la 1878. Sau că alege forma aceea, că dă prințului român titlul de Mare Duce rusesc, dîndu-i apoi ca zestre cu fiica sa doritul hotar, și ginerele seu va administra (chivernisi) cele trei comitate din Basarabia: Cahul, Bolgrad și Ismail.

Prin aceasta România își leagă nu numai dinastia (casa sa Dominitoare) ci și tot poporul seu, în lanțurile de sclavă a politicii rusești. (Vai, vai! Rău te doare, patriote, că o să vezi pe Români și țara lor „sclavă” politicii rusești, și nu celei — ungurești... Red. Lib.) Iar avînd la spate scutul Rusiei, România va năvăli în viitor cu toată puterea pe coprînsurile monarchiei noastre silindu-se a cuceri dela Austria Bucovina, iar dela noi Ardealul”. (P. H. dela 25 Martie.)

Iaca dară e a doua foaie mare maghiară, care ține a vedea lucrurile

limpede de tot, cînd procește lucruri și schimbări mari în politica din jurul împărăției austro-ungurești și chiar în viața acestei împărății.

Noi le creștăm la răvaș, ca interese sante gînduri de cari sunt muncii azi patrioții noștri.

EXAMEN DE CETIT ȘI SCRIS, care dă ori-cui dreptul de alegător!

Români cărturari de pretutindenea, să fiți la locul vostru!

Stăm în preajma unui lucru de cea mai mare însemnătate!

Se pune în lucrare legea cea nouă de vot.

Și se știe, că noua lege dă drept de vot tuturor acelor, cari au sfîrșit școala poporală, putînd dovedi cu atestat de pe clasă a IV. și a VI. că au terminat acea școală.

Dar fiindcă cei mai mulți dintre cîți au fost la școală și au trecut prin clasele ei, nici nu și-au scos atestate, că n'au știut că pot avea odată lipsă de ele, sau și de și-au scos, nu le-au păstrat, — de aceea li-se dă voie a-și scoate acum acele atestate școlare și cu ele a-și dovedi dreptul de alegător care li-l dă legea pe temeiul acelor.

Fiecare școală trebuie să aibă însemnările de prin 1900/1 încoace (pe cei din urmă 13—14 ani). Oamenii cei cari în acest timp au avut să sfîrșească școala, au să-și ceară copie de atestat dela școala lor și cu aceea să adeverească dară, că au terminat clasele IV. sau VI., cerute de lege.

De pe anii de nainte de 1900 însă, (așadar oameni cari în 1900 erau de 13 ani ieșiți dară atunci dela școală), nu se mai cer atestate școlare, ci se primește adevărea științei cetitului și scrisului, în altă formă: prin un examen făcut năntea comisiei din cercul pretorial.

Iată cum:

În luna de față, April, conducerea comitatului va numi pentru fiecare pretură (solgăbirăime) o comisie de examinare, care în decursul lunii viitoare, în Maiu, are să primească spre examinare pe toți acei cetățeni, cari doresc a-și cîștiga dreptul de vot pe temeiul faptului că știu ceti și scrie!

Așadar toți cei cari azi sunt în vrîstă de 26 ani, (cari adică la 1900 erau trecuți de 12 ani și ieșiți dela școala regulată), au drept a cere să fie supuși examenului acestuia, fără atestatul școlar, pe care de pe acei ani nu-l mai pot avea.

Examinarea însăși să face așa, că comisia dă omului o carte, care să cuprindă astfel de material de cetit, ce se cere în școală pe clasele IV., VI. și i-o deschide undeva și el trebuie să poată ceti bine cel puțin 5 șire, apoi e pus să

scrie pe tablă aceea ce i-se dictează (spune) din carte, și trebuie să poată scrie pe dictat cel puțin două șire, — și dacă macar atîta poate, atunci își cîștigă dreptul de alegător, dat de legea cea nouă.

Pe Români îi ascultă din carte românească și îi pune să scrie românește, dacă ungurește n'au învățat și nu știu. Dar dacă știu ungurește, atunci îi lasă să cetească și să scrie ungurește.

Stăm adică în fața unui lucru de cea mai mare însemnătate pentru noi!

Nici un cărturar dela sate, să nu întrelase a face de știre acest lucru în satul său și a căuta pe toți acei cari, trecuți fiind de 26 ani, știu ceti și scrie, și pe aceia să-i adune, să-i pună să se deprindă ceti mai bine în cetit și scris, în timpul de o lună și mai bine ce le stă încă la îndemână, — să facă cu ei mereu probe din cărțile de cetire mai mari de școală, — așa că, în Maiu, duși năntea comisiei, ei să fie în stare a ceti nu 5 șire, ci cinci pagini, ba 5 cărți năntea domnilor, și să scrie, ca să-și cîștige cît mai mulți marele și însemnatul drept de alegători!

Pe carte, Românași! Și eu peana în mână în fiecare șiră macar! Ca să vadă acei, cari au făurit legea asta cu nădejdea că puțini Români vor intra în acest drept, fiindcă Români nu știu ceti și scrie, — să vadă că nu-i așa codaș Românul, că dragă-i este și lui slova și peana, că popor rîvnitor spre cultură este, — prin urmare vrednic de o soarte mai bună!

În numărul viitor vom aduce amănunte din prescisele legii și a ordinațiunii ministrului, privitor la examinarea aceasta.

Din România.

„Inaugurarea
Fundațiunii Carol”.

— Conferența unui Principe Francez! —

M. S. Regele Carol al României, a făcut o mare Fundațiune pe sama Universității din București, în care e așezată și o foarte bogată și strălucită bibliotecă (adunare de cărți), ce stau la îndemîna tinerimei, de cinste, pentru a putea ceti și tinerul cel mai sărac, ori ce fel

„Puterea noastră“.

— Scrisoare din Berlin.

Sub acest titlu marele ziar „Universul“ din București, aduce în fruntea numărului său dela 3 April n. (21 Martie v.) următoarea scrisoare, primită dela corespondentul său din Berlin, orașul cu scaunul împărătesc al Germaniei:

„Vizita mai nouă a Principelui Ferdinand la Berlin, precum și puțința unei căsătorii a Principelui Carol cu una din fiicele Țarului Rusiei, au dat în cel din urmă timp un nou prilej lumii de aci, să se rostască asupra legăturilor dintre țara noastră (România) și Germania.

Încă de când Rusia și Franța au înlesnit pășirea și lucrarea noastră de peste Dunăre (în vara trecută), cunoscătorii germani ai politicii balcanice au imputat Triplei Alianțe, că a dat privilegiu Puterilor din Tripla-Înțelegere să ne slujească, ceea ce ne va cere și nouă (României) oarecari servicii față de această grupare politică. Aceiași politicieni se ridică azi și arată urmările greșelilor săvârșite atunci, arată cum România e pe cale de a părăsi pe vechii ei aliați (tovărași) și cum aceștia trec cu vederea înfăptuirile ce se petrec la noi!

Apropiata legătură dintre familia noastră domnitoare și cea a Rusiei, e punctul de plecare al tuturor vorbelor și desbaterilor. În această privință, aproape toată lumea e de părere, că lucrul privește numai pe Austria.

O înrudire a României cu Rusia, va scădea dragostea noastră pentru Germania tot atât de puțin, cât o va spori înrudirea cu Grecia, a cărei regină e sora împăratului Wilhelm.

Pentru Germania primejdia vine din altă parte. Mișcarea priincioasă pentru țara noastră (România) ce se pornește de cîva timp în Franța, precum și dese vizite ale membrilor „Foyer“-ului, dau de gîndit prietenilor noștri germani. E bădător la ochi, că partidele politice, cari duc altfel între ele cea mai inversunată luptă în Germania, se unesc față de primejdia de a pierde „aliatul atât de însemnat de la gurile Dunărei“. „Berliner Tageblatt“, organul progresiștilor, și „Tägliche Rundschau“ cel al reacționarilor, văd lucrul cu aceiași ochi și amindouă zierele, altfel contrare, ajung la aceeași încheere:

„Trebuie să trimitem și noi în România oameni de greutatea unui Lacroix“ (Francezul ce a fost în Țară ca sol al înfrățirii cu România).

Ceea ce-i onorabil și îmbucurător pentru noi, în aceste discuțiuni, e, că nimeni nu ne învinuiește pe noi. Fără înconjur se recunoaște, că vina trebuie căutată în trecut și anume la cei cari

n'au știut, să prefuiască prietenia noastră!

„Dar acum nu avem, vreme să povestim de trecut! România se află într'o stare de însuflețire națională și Francezii, cari s'au bucurat într'una de dragoste la frații lor latini, sunt pe punctul de a atrage țara regelui Carol sub înfrîurirea Triplei Înțelegeri (Rusia, Franța, Anglia) răpindu-ne astfel un prieten sincer și puternic, în același timp și cel mai bun client al nostru din Orientul european“.

Așa scrie ziarul conservator și face apel la intelectualii germani să meargă în țara Carmen-Sylvei și să lupte acolo contra Francezilor, răpindu-le o victorie dublă: ca oameni culți și ca buni patrioți.

Nu va trece mult timp și vom vedea în adevăr la noi (în România) solii științei și culturii germane, măsurîndu-se cu vecinii lor dela Apus.

Respectul (cinstea) nostru va fi pentru amîndoi, *prietenia politică însă, cu aceia cari vor arăta pricepere pentru nădejdele și năzuințele noastre naționale, și cari vor fi gata în orice clipă să puie în joc pentru noi, mai mult decît un sprijin „diplomatic“.*

L. C. Porn.

Românii poftiți și ei la conferențe maghiare.

„Societatea Sociologilor“ maghiari (a oamenilor de știință, cari fac cercetări științifice asupra legăturilor dintre neam și neam, dintre popor și popor, dintre breaslă și breaslă, clasă și clasă de oameni, și cearcă a afla pricinile că de ce nu trăesc bine unii cu alții și ce ar trebui făcut, ca să se ajungă la un traiu bun, pacinic, între clase, neamuri, popoare?), — a ținut Simbătă și Duminecă în Oradea mare două conferințe, în cari a primit să iee cuvîntul ori cine care să simte în stare a duce vorba, și a lămuri cu ceva pricina de care e îngrijită Societatea.

Sunt în ea învățați unguri de seamă, ca lăszi Oszkár și alții.

La conferințele dela Oradea au fost poftiți și cîșiya cărturari români, să vie să iee cuvînt, să spună și ei ce au de spus, în numele poporului lor!

La conferința de Simbătă a vorbit cel dintîi lăszi Oszkár și îndată i s'a dat cuvînt dlui Vasile Goldiș, dir. „Românului“ din Arad. Dl Goldiș a arătat cari sunt lucrurile cari nemulțumesc pe Români și a fost ascultat cu pace de cele cîteva mii de ascultători maghiari din sală.

Duminecă apoi au mai vorbit cîșiya unguri și iar un Român, dl Dr. Aurel Lazar, avocat în Oradea, zbiciuînd între altele politica ce se face în această țară, care are ca țintă în toate, numai maghiarizarea,

în loc să aibă ca țintă ajutoarea poporului de a ajunge la o stare de mulțumire în toate!

Și număroșii ascultători au ascultat aspra judecată a vorbitorilor români, — doar ici-colea cîte-un murmur mai rînzos.

Ni se pare că încep a se deprinde jupînii a auzi adevărul așa neted și limpede, cum au Românii obiceiul a li l spune. Nu le mai lovește așa de supărător urechea...

S'or obiceiului ei încă a auzi aceste adevăruri, și vor trebui să-și și schimbe politica față de popoarele nemaghiare ale țării, de își vor binele însăși țării pe care o numesc a lor și numai a lor!

Fundațiunea Gojdu.

Comitetul conducător, îngrijitor al acestei mari fundațiuni, a ținut la sfîrșitul lunei Martie ședința în Budapesta, sub președinția Esc. Sale Metropolitului Meșianu, fiind de față și Episcopii I. Papp dela Brad și Dr. M. E. Crista din Caransebeș. În 4 ședințe au primit darea de samă asupra stării fundațiunei în anul trecut. Din darea de samă reese, că fundațiunea a avut la sfîrșitul anului trecut o avere de 8 milioane și 394 mii coroane. Venitele anului trecut au fost 523 mii coroane, din care s'au dat stipendii la 216 tineri buni la școală, alți la gimnăzii, cîț și la universitate, în sumă de 108 mii coroane, iar restul s'a adaus, după prescriesele testamentului, la capital.

E cea mai mare fundațiune pe care o avem azi Romîni din Ungaria, și mulți tineri harnici sunt ajutați de ea de pot învăța și pot ajunge în viață trepte de frumoasă stare, pe cari fără ajutorul acestei mari fundațiuni, cu greu ori nici decît, nu puteau ajunge.

Dăruiască D-zeu în ceruri toată pacea lui cea sfîntă sufletului aceluia, care prin fapta sa cea alit de nobilă, dăruiește aici pe pămînt alitor tineri români buni dar săraci, ajutorul seu înălțător mintuitor.

Din străinătate.

În Bulgaria

stările sunt așa de încordate între partidele politice, încît Regele Ferdinand nici n'a cutezat să meargă în persoană la deschiderea dietei nou aleasă.

Se știe că dieta aleasă la începutul anului de față, a ieșit așa de nepriincios pentru guvern, încît acela a fost silit a o risipi și a rîndui alegeri nouă. Că partidele de împotrîvire erau așa de tari, încît guvernul nu avea partid mai mare ca acelea, decît cu 2—3 voturi, și așa nu putea lucra.

A rînduit alegeri nouă cari s'au și săvîrșit în luna lui Martie și pe 2 April a fost chemată la ședință

de constituire dieta nou aleasă în care guvernul a ieșit cu partid întărit, după ce a dat drept de alegere și hotarelor celor nouă, rupte din Turcia. Și de-acolo și-a putut scoate un număr de deputați sprîgintori sieși, încît a ajuns la un partid cu ceva mai tare ca în rîndul trecut.

Din hotarele rupte din Turcia însă, au ieșit aleși și 16 deputați turci, cari au venit la ședința sfîntului țării, purtînd haină neagră, de salon, dar pe cap cu feșul roșu, mic, rotund, cerut de credința lor mohamedană.

Regele n'a cutezat merge, cum e obiceiul, să deschidă însuși înțitia ședință a nou alesei diete, prin Cuvînt Regesc, — ci și-a trimis Cuvîntul în scris și pe acela l'a cetit înțitul ministru. Că așa l'a sfătuit înțitul seu ministru, că nu e bine să meargă, căci se poate ca socialiștii să facă scandal și demonstrații contra Coreanei, contra familiei domnitoare.

Așa de rău stă Regele Ferdinand azi între bulgarii sei. De ce? Pentru că ține și acum la Austro-ungaria, la Nemții și Ungurii sei, cari îl băgară, pe el și țara sa, cu capu n' gard. Socialiștii, și încă unele partide de împotrîvire, doresc republică și alungarea familiei domnitoare din tron!

16 deputați Turci

în dieta Bulgariei.

— Bulgarii-s proști. Încă n'au învățat dela pretinii lor Unguri cum să fac alegerile! —

Bulgaria și-a alipit din trupul Turciei, pe urma războiului din 1912—13, un hotar cam cîț trei comitate dela noi, cu vre-un milion de locuitori. Intre acești locuitori, partea cea mai mare sunt Bulgari și alte nații: Tătari, Greci, Evrei, și doar vre-o 200 mii de Turci.

În jumătatea a doua a lunii trecute, s'a făcut în acele hotare nou ale Bulgariei, înțitia oară alegeri de deputați pentru dieta bulgară.

Și au teșit aleși, mă rog, nu mai puțin, ca 16 deputați Turci, din cei vre-o 40 deputați aleși în întreg acel hotar.

Auziți Românilor din Ungaria: Cele vre-o 200 de mii de Turci de sub stăpînire bulgară, și-au putut alege 16 deputați! Iar voi, trei milioane de Români din Ungaria, abia puturăți scoate în rîndul trecut 5 deputați pentru dieta țării voastre!

Asta nu însemnă că Turcii sunt mai voinici la alegeri ca voi (deși se pare că sunt!), ci că Bulgarii sunt încă proști: n'au învățat dela „aliații“ și „sprîgintorii“ lor Unguri, cum se fac „alegerile“, și cum se împarț cercurile!

Să vie numai aici să se uite, și să fie siguri că în viitor n'o să mai sclipească printre ei nici un fes roșu turcesc în dietă!

Dr. Lupaș: De demult, povestire istorică . . .	—30
Agîrbiceanu: Povestiri . . .	—20
Alexandri: Ostașii noștri poezii	—20
Dr. A. Dobrescu: Cum să trăim?	—30
Dirlea: Beutura și urmările ei . . .	—30
L. Ciura: Făt-frumos din aer (A. Vlaicu)	—24

Toate se capătă la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie (Szászváros).

Spre știre.

Acei domni, cari au trimis plata pentru „Libertatea” numai pe un pătrar de an, precum și acei cari au cerut foile pe credit, făgăduind plata în curînd, sunt rugați să iee la cunoștință, că numai numărul acesta și cel de Paști îl mai capătă, — apoi foile li-se opresc! Căci nu putem lucra pe credit, care aduce prea simțite pagube întreprinderii.

POSTA REDACȚIEI

Un domn din „Subcetate” (Orvralja) a reclamat zilele astea că nu-i merg foile. Dar numele a crezut că nu-i lipsă să-l scrie cetibil. Chiamă-l Oldea ori Aldea ori Alexa, nu putem dezlega și așa nu putem cerceta de are drept să capete foile ori nu. Vom aștepta până va mai reclama odată, doar și-a scrie atunci numele corect.

P. T.

Prima fabrică de cahale și și schamott din Barul-mare (comit Hunedoarei), își recomandă onoratului public fabricatele proprii, și anume:

sobe de cahală, cămine și mașini (spar-uri) de cahale, în toate mărimile și colorile, în stil antic sau modern. Pentru lucru bun și material rezistent focului, fabrica primește garanță deplină pe cinci ani!

Căptușire de pereți cu cahale, și vane de scaldă din plate veritabile de faianțe, — precum și reparări de tot felul ce privesc această branșă, să primesc pe lingă prețuri moderate și executare repede.

Asigurăm pe toți de serviciu punctuos și solid și rugăm să fim onorați cu comande.

Cu toată stima:

Prima fabrică de cahale și schamotte

din Barul-mare (Nagybaár), (comit. Hunedoarei).

(1291) 1—10

Mijloc sigur de trai

va dobîndi acela, care-mi va cumpăra crișma și prăvălia cu circulație anuaă de circa 55 până la 60 000 cor. — Situație favorabilă. Linia Hațeg-Căransebeș

Adresa la Administrația foii noastre. (1176) 9—10

CONCURS

La Institutul de crediți economii „GEOGEANA” în Geoagiu (Algyógy) este de ocupat postul de **cassar**, retribuit cu salariu anual de 1500 coroane, 20% bani de cuartir și tantiema statutară.

Alesul cassar va depune cauție în numărul sau hirtii de valoare în mărimea salariului anual și va avea să îndeplinească și alte lucrări de birou ce i-se vor asigna.

Preferiți vor fi cei cu calificare comercială și cei cari

și-au îndeplinit obligamentele militare.

Termenul de concurs e 15 Maiu n. 1914.

Geoagiu, 2 Aprilie 1914.

DIRECȚIUNEA
Inst. de credit și economii
(1297) 1—1 „Geogeană”.

„Insoțirea de credit din Dridif”. — „A dridifi Hitelszövetkezet”.

Convocare.

Domnii membri ai „Insoțirii de credit din Dridif”, — „Dridifi Hitelszövetkezet”, — pe baza ȘȘ-lor 20. și 35. din statute, sunt invitați la

a III-a adunare gen. ordinară,

ce se va ținea în Dridif, la 10 Maiu st. n. 1914, la 1 oră p. m., în localul Insoțirii, cu următoarea:

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Bilanțul pro 1913 și raportul direcțiunii.
3. Raportul comitetului de supraveghiere.
4. Decidere referitoare la distribuirea venitului curat de 1145 cor. 85 fil. din anul 1913.
5. Alegerea suplinitoare a comitetului de supraveghiere.
6. Eventuale propuneri.

Cu finea anului 1912, insoțirea a avut 102 membri cu 102 părți fundamentale. In decursul anului 1913 au intrat 6 membri cu 6 părți fundamentale, n'a repășit nici un membru și astfel cu finea anului 1913 au fost 108 membri cu 108 părți fundamentale.

Dridif, în 2 Aprilie 1914.

Direcțiunea.

Meghívó.

A „Dridifi Hitelszövetkezet” tagjai az alapszabályok 20. és 35. ȘȘ-ai értelmében meghívottnak

a III-ik rendes közgyűlésre,

mely Dridifen 1914. évi május hó 10-én d. után 1 órakor fog megtartatni a szövetkezet helyiségében.

NAPIREND:

1. A közgyűlés megnyitása és megalakulása.
2. Az 1913. évi zárszámadás és az igazgatóság jelentése.
3. A felügyelőbizottság jelentése.
4. Határozás az 1913. évi 1145 K 85 fill. tiszta nyereség felosztására vonatkozólag.
5. A felügyelőbizottság pótválasztása.
6. Esetleges indítványok.

1912. év végével a tagok száma 102 volt, 102 üzletrésszel. 1913. év folyamán belépett 6 tag, 6 üzletrésszel, nem lépett ki egy tag sem és így 1913. év végével volt 108 tag, 108 üzletrésszel.

Dridif, 1914. évi április hó 2-án.

Az igazgatóság.

Bilanț încheiat cu 31 Dec. 1913. — Mérleg-sámla 1913. évi december hó 31-ével

Activa. — Vagyon.

Passive. — Teher.

1. Cassa în numărar — Pénztári készlet	K 642.—
2. Cambii escontate — Leszámit. váltók	„ 46.918.56
3. Impr. hipotec. Jelzálogos kölcsönök	„ 2.600.—
4. Mobilier — Felszerelés	„ 254.18
5. Instrumente economice — Gazdasági eszközök	„ 68.70
	K 50483.44

1. Quote — Üzletrészek	„ K 2.160.—
2. Fond de rezervă — Tartalékalap	„ 961.46
3. Depuneri spre fructificare — Betétek	„ 25.431.13
4. Reescont — Visszleszámitolás	„ 20.290.—
5. Interese anticipate — Átmeneti kam.	„ 493.—
6. Venit curat — Tiszta nyereség	„ 1.145.85
	K 50.483.44

Contul Profit și Perdere. — Nyereség- és Veszteség-számla.

Venite. — Jövedelmek.

Esíte. — Kiadások.

1. Interese și proviziuni — Kamatok és jutalékok	„ K 5170.51
2. Venite mixte — Vegyes jövedelmek	„ K 24.60

1. Inter. la depuneri spre fructificare — Betétek utáni kamatok	„ K 1.075.10
2. 10% dare după interesele depun. — 10% betéti kamatadó	„ 107.31
3. Int. după reescont — Visszleszámit. kam.	„ 2.243.80
4. 20% amort. din mob. — 20% törl. felszerel.	„ 63.54
5. 10% amortisare din recv. economice — 10% törlesztés gazd. eszközökből	„ 7.63
6. Remunerație — Tiszteletdíj	„ 150.—
7. Dare de stat și comunală — Allami és községi adó	„ K 290.97
8. Spese de administrație și porto — Kezelési és postaköltségek	„ 100.91
9. Chirie — Házbér	„ 12.—
1. Venit curat — Tiszta nyereség	„ 1.145.85
	K 5.195.11

Dridif, la 31 Decembrie 1913.

Mihaiu Streza m. p.,
cassar.

Pentru contabilitate:

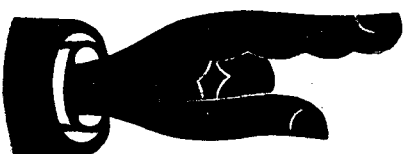
George Dragoș m. p.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

George Lupu m. p., Iosif Opreș m. p., Ioan Opreș m. p. Dum. Opreș m. p. Ioan Opreș 118 m. p.
preș. — elnök. v.-preș.

Subscrisul comitet de supraveghiere am revidat conturile prezente și le-am aflat în ordine. — Alólirott felügyelőbizottság ezen mérleg-számlákat megvizsgálta és rendben találta.

George Ciora m. p., preș. — elnök N. Grama m. p., v.-preș. Ioan Opreș 56 a m. p.
Nicolae Dragoș m. p. Ioan Opreș 13-a m. p. Șofron Opreș m. p. Ioan Gorun 123 m. p.



1273)



Berson

e cel mai bun
călcăiu de gumă.

„GLORIA“ inst. de credit și econ., societ. pe acțiuni în Pui. — „GLORIA“, takarék- és hitelintézet részvénytársaság, Puj.

Convocare.

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „GLORIA“, societate pe acțiuni se invită la

a VII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 26 APRILIE 1914, la 5 ore p. m., în localul institutului.

Obiectele de pertractare sunt:

1. Raportul Direcțiunii și al Comitetului de supraveghiere.
2. Aprobarea bilanțului pro 1913, darea absolutului direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
3. Distribuția profitului curat.
4. Fixarea marcelor de prezență pro anul de gestiune pro 1914.
5. Alegerea direcțiunii.
6. Alegerea comitetului de supraveghiere.

Domnii acționari, cari vor participa la adunarea generală, în conformitate cu §. 25. din statute, să avizează a depune acțiunile și plenipotențele la cassa institutului, la cassa filialei în Petrilla și la „Cassa de păstrare“ în Săliște.

Din ședința direcțiunii, ținută în 5 Aprilie 1914.

Direcțiunea.

Meghivó.

„GLORIA“, takarék- és hitelintézet, részvénytársaság t. részvényesek meghívata

a VII-ik rendes közgyűlésre,

mely 1914. április hó 26 án d. u. 3 órakor, az intézet helységében fog megtartatni.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság évi jelentése.
2. Az 1913. évi mérleg jóváhagyása, az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak a felmentvény megadása.
3. A tiszta nyereség felosztása.
4. A jelenléti-jegyek megállapítása 1914. üzleti évre.
5. Az igazgatóság megválasztása.
6. A felügyelőbizottság megválasztása.

T. c. részvényesek, kik a közgyűlésen részt venni óhajtanak, felkértem, hogy az alapszabályok 25. § a értelmében részvényüket és meghatalmazásaikat az intézet pénztáránál, a petrillai fiók pénztáránál és a „Szelisyei takarékpenztár“nál letéteményezzék.

Az 1914. évi április hó 5 napján megtartott igazgatósági ülésből.

Az igazgatóság.

Contul Bilanț cu 31 Decembre 1913. — Mérleg-számla 1913. december hó 31-én.

ACTIVE — VAGYON

Cassa în număr — Pénztári készlet	K 1.918'39
Cambii — Váltótárca	K 225.145'70
Cambii cu asig. hipot. — Jelzalog. bizt. váltók	151.328'—
Imprumuturi hipotecare — Jelzalog kölcsönök	62.165'— K 438.638'70
Efecte — Értékpapírok	200'—
Realități — Ingatlanok	2.506'36
Mobiliar — Felszerelések	K 4059'70
după amortizare — leírás után	459'70 K 3.600'—
Diversi debitori — Különböző adósok	18.291'05
Int. tansit. rest. și inter. de reescont anticip. — Átmeneti hátralékos kamatok és előleg. visszleszámítol. kamatok	12.055'—
	K 477.209'68

PASIVA — TENER

Capital social — Alapítke	K 100.000'—
Capital social neversat — Be nem folyt alapítke	14.462'— K 85.538'—
Fond de rezervă — Tartalék alap	K 22.765'60
Fondul special de rezervă — Külön tartalék-alap	213'20
Fondul de pensuni — Nyugdíj alap	1.072'50
Fondul de binefaceri — Jótékony célú alap	74.53 K 24.125'85
Depuneri — Betétek	92.392'44
Reescompt — Visszleszámítolás	192.924'—
Imprumuturi hipotecare cedate — Eng. jelzalog kölcsön	45.007'—
Diversi creditori — Különböző hitelezők	25.518'50
Interese tranzitoare anticipate — Előleg. átmeneti kamatok	9.211'—
Profit curat — Tiszta nyereség	6.492'91
	K 477.209'68

Erogațiuni — Kiadások Contul Profit și Perdere. — Nyereség- és Veszteség-számla. Venite — Bevételek.

Interese: — Kamatok:	
pentru depuneri — betétek után	K 5.224'26
pentru fond de rezervă — tartalék alap után	916'84
pentru reescont — visszleszámítolás után	21.036'81
pentru imprum. cedate — engedm. kölcs. után	3.217'90 K 30.595'81
Spese: — Költségek:	
salare — fizetések	K 4.681'49
registre, tipărituri, porto, etc. — Könyvek, nyomtatványok, porto, stb.	1.625'25
chirie — lakbér	1.360'— K 7.666'74
Dare: — Adó:	
directă și comunală — állami és községi adó	K 2.738'94
10% dare după int. de dep. — 10% bet. kam. adó	522'43 K 3.261'37
Amortizare din mobilier — Leírás felszerelésből	459'70
Profit curat — Tiszta nyereség	6.492'91
	K 48.276'53

Interese: — Kamatok:	
dela escompt — váltók után	K 28.188'60
dela oblig. hipot. — Jelzalog kölcsönök után	7.324'19 K 35.512'79
Provizioni și alte venituri — Jutalékok és egyéb bevételek	12.765'74
	K 48.276'53

Pui (Puj), la 31 Decembrie 1913.

Dr. Jenciu Tamás m. p.
director-executiv. — vezérigazgató.

Balea János m. p.,
contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Daju Athanász m. p. Jánk Jonicze m. p. Dr. Jenciu Tamás m. p., Opreș János m. p. Stefanescu Péter m. p. Homán János m. p. preș. — elnök.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele institutului. Aluiriți felügyelőbizottság jelen számlákat megvizsgálta, azokat rendben és az intézet könyveivel megegyezőnek találta.

Comitetul de supraveghiere: — A felügyelőbizottság:

Constantin Herția m. p.,
prezident — elnök.

Samuil Halmágu m. p.

Vasilie Jula m. p.

Lazar Triteanu m. p.

Ioan Vătășan m. p.,
revizor expert al „Solidarității“ — a „Solidaritetea“ szakértő revizora.

Pentru economi!

Pravuri de îngrășat porcii, vitele cornute, cai, oi și capre, 1 pachet 60 fil. — Leacuri contra călbezei la oi, 60 fil. O porție de aceasta ajurge numai pentru o oaie. Pentru vite mari 2 cor. — Pravuri pentru ouatul găinilor, 1 pachet 30 fil. — Pravuri contra cloșanilor și a șoarecilor, 60 fil. — Unsoare galbină pentru păduchi la vite, 1 cor. — „CHEAG“ pentru închegarea laptelui la prepararea brânzei 1 doză 1 cor. Ajunge pentru 600 litre lapte. — Comandele de 6 cor. să trimit franco. Scriați legibil adresa. Toate acestea să capătă dela: **CORNEL DEMETER, apotecar în ORĂȘTIE (Szászváros).**

Editor și redactor responsabil: **POMPILIU ALBU.**

„Tipografia Nouă“ I. Moța, Orăștie (Szászváros).